
Idéhefte om rekruttering av fosterhjem

KS

Juni 2015

Innhold

Innledning	3
Rekruttering i slekt og nettverk	4
Aksept fra biologiske foreldre	4
Kartlegging av barnets nettverk.....	4
Familieråd brukt i forbindelse med rekruttering av fosterhjem.....	6
Kontakte aktuelle fosterhjem.....	7
Godkjenning av fosterhjem.....	7
Fordeler med rekruttering i slekt- og nettverk	8
Informasjon om barneverntjenestens arbeid	8
Samarbeid mellom kommuner og Bufetat i forbindelse med nasjonale rekrutteringskampanjer	9
Fosterhjemsambassadører	9
Rekruttering via sosiale medier	10
Ytterligere lesning.....	11

DRAFT

Innledning

PwC har i forbindelse med FoU-oppdraget Utredning av rammeverk for fosterhjem på oppdrag for KS utarbeidet dette idéheftet om rekruttering av fosterhjem. Den primære målgruppen for idéheftet er ledere og ansatte i barneverntjenestene i kommunene.

De siste årene har det skjedd en økning i antallet plasseringer i fosterhjem. Det er forventet en videre økning på om lag 400 fosterhjem per år i årene frem mot 2025. Det er statlig regional barnevernmyndighet (Bufetat) som har ansvar for å rekruttere og formidle fosterhjem til kommunen¹. Barneverntjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem². Dersom det ikke finnes aktuelle fosterhjem blant slekt og nettverk, kan barnevernstjenesten anmode om bistand fra statlig regional barnevernmyndighet. Bufetat skal da formidle aktuelle fosterhjem til kommunen. Barneverntjenesten i fosterhjems kommunen har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmet for det konkrete barn³.

Bufetat har hatt utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig mange fosterhjem, som blir godkjent og som matcher det konkrete barnets behov. Det er særlig utfordringer knyttet til rekruttering av fosterhjem i pressområdene. Dels handler dette om at økonomiske rammebetingelser og oppfølgings- og veiledningstilbudet for kommunale fosterhjem har vært for dårlig. Parallelt har det utviklet seg et marked for private leverandører av barneverntjenester, noe som har bidratt til at det har utviklet seg konkurranse mellom Bufetat og private aktører om rekruttering av fosterhjem. Denne konkurransen har videre bidratt til å øke kostnadene knyttet til kommunal fosterhjemsomsorg. For å lykkes med å rekruttere fosterhjem til alle barn som har behov for det, vil det være nødvendig at både kommunene og Bufetat bidrar.

Ved valg av fosterhjem til det enkelte barn skal barneverntjenesten legge avgjørende vekt på hensynet til barnets beste. Det må blant annet gjøres en vurdering av hvorvidt fosterforeldrene har de nødvendige forutsetninger for å ivareta det enkelte barns særlige behov. Dette må vurderes i lys av barnets egenart, formålet med plasseringen, plasseringens forventede varighet og barnets behov for samvær og annen kontakt med familie. Det skal videre tas hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, jf. bvl. § 4-15 og fosterhjemsforskriften § 4.

I dette idéheftet har vi fokus på *kommunenes* rolle i rekrutteringsarbeidet. Vi presenterer gode eksempler og erfaringer fra enkeltkommuner som har lyktes med å rekruttere en stor andel av fosterhjemmene til barn i egen regi.

Som nevnt har Bufetat hovedansvaret for rekruttering av fosterhjem, og gjennomfører en rekke ulike rekrutteringstiltak, både på nasjonalt og regionalt nivå. Det gjennomføres blant annet nasjonale rekrutteringskampanjer, annonsering i aviser og lignende, rekruttering via Facebook og deltakelse på stands. For at budskapet som formidles på nasjonalt og regionalt nivå skal nå frem til potensielle fosterhjem i befolkningen, vil større grad av samarbeid mellom Bufetat og kommunene være hensiktsmessig. Rekrutteringstiltak i regi av Bufetat på statlig eller regionalt nivå omhandles ikke i dette heftet. Vi har imidlertid valgt å presentere idéer til hvordan Bufetat og kommunenes barneverntjenester i større grad kan samarbeide for å lykkes i arbeidet med å rekruttere flere fosterhjem.

Vi vil takke representanter i arbeidsgruppen for Utredning av rammeverk for fosterhjem for relevante innspill til arbeidet med dette idéheftet. Vi vil også takke barneverntjenesten i Vennesla og Horten kommune for å ha delt sine erfaringer. Begge kommunene har erfaring med å arbeide systematisk med rekruttering av fosterhjem blant slekt og nettverk. Vennesla kommune har i flere år hatt fokus på rekruttering i slekt og nettverk, og har det siste året lyktes med å rekruttere fosterhjem selv til om lag 70 prosent av barna.

Vi vil også takke Bufetat region Sør v/fosterhjemstjenesten i Kristiansand, Bufetat region Midt-Norge v/fosterhjemstjenesten i Ålesund og Bufetat region Øst v/fosterhjemstjenesten i Hedmark for å ha bidratt med sine erfaringer med rekruttering av fosterhjem.

¹ Barnevernloven (bvl.) § 2-3 annet ledd

² Fosterhjemsforskriftens § 4 annet ledd

³ Barnevernloven (bvl.) § 4-22 siste ledd og fosterhjemsforskriften § 5

Rekruttering i slekt og nettverk

Kommunene ved barneverntjenesten har plikt til å vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem⁴. Med slekt og nettverk menes barnets utvidede familie og nettverk. Innenfor barnets slekt kan det for eksempel dreie seg om en tante, bestemor eller ei kusine av mor. I nettverket ser man på barnets utvidede nettverk, som for eksempel fotballtrener, lærer, førskolelærer eller nabo.

Kommunene har ulik tilnærming til rekruttering i slekt og nettverk, og ulik grad av erfaring med dette. I denne delen skal vi blant annet se nærmere på erfaringer fra kommuner som har lykket med å rekruttere en stor andel fosterhjem selv⁵. De fremhever systematisk tilnærming og samarbeid med øvrige instanser i kommunen som to av suksessfaktorene for å rekruttere fosterhjem. Begge kommunene erfarer at det er lettere å finne fosterhjem til et spesifikt barn enn hva det er å lete etter fosterfamilier generelt.

Fremgangsmåten for å rekruttere fosterhjem i slekt og nettverk kan gjennomføres i følgende trinn:

- Aksept fra biologiske foreldre til å søke i slekt og nettverk etter fosterhjem
- Samtale med barnet
- Samtale med biologiske foreldre
- Kartlegging av barnets nettverk
- Familieråd
- Kontakt til aktuelle fosterhjem
- Godkjenning av valgt fosterhjem

Aksept fra biologiske foreldre

Når familien er kommet i en slik situasjon at det kan bli aktuelt med en fosterhjems plassering, ber barnevernstjenesten om tillatelse fra biologiske foreldre til å lete etter fosterhjem i barnets slekt og nettverk. Kommunene har gjennomgående fått positive tilbakemeldinger fra biologiske foreldre vedrørende rekruttering av fosterhjem blant slekt og nettverk. Enkelte biologiske foreldre har imidlertid vært nølende til at barneverntjenesten skal ta kontakt med nettverket deres. Saksbehandlerne forsøker da å forklare at alternativet er at barnet blir plassert i et fosterhjem som familien ikke kjenner fra før, og argumenterer for å få tillatelse til å sjekke ut i familie og nettverk. Da har kommunene erfaring med at de aller fleste ser fordelene ved dette.

«Vi har ingen foreldre som ikke ønsker at vi skal sjekke ut nettverket. Når det først skjer - det verste som kan skje - så er de glad for at de kan påvirke i den graden de kan. Det vi ofte ser, er at når man velger å bruke noen de kjenner, så har de lettere for å akseptere situasjonen og de vet hvordan de voksne er mot barnet.»

Kartlegging av barnets nettverk

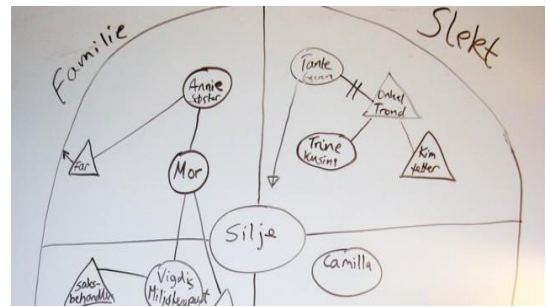
Barneverntjenestene benytter ulike verktøy, som nettverkskart og Family Dialogue Set for å få frem kunnskap om barnets slekt og nettverk. Barnet som skal i fosterhjem er selv aktivt med i disse prosessene, og verktøyene legger dermed til rette for brukermedvirkning. Personene som barnet trekker frem kan være aktuelle å involvere videre i prosessen for å finne fosterhjem til barnet. For eksempel kan de være aktuelle å invitere til familieråd.

⁴ Forskrift for fosterhjem § 4 annet ledd

⁵ Barneverntjenesten i Horten kommune og Vennesla og Iveland barneverntjeneste

Sosialt nettverkskart

Sosialt nettverkskart er et verktøy som kan benyttes for å kartlegge barnets sosiale nettverk. Det kan være naturlig å dele nettverket inn i ulike grupper, som for eksempel familie, slekt, venner og offentlig ansatte. Saksbehandlere i barnevernet benytter nettverkskart som et verktøy for å involvere barnet selv i å identifisere nøkkelpersoner i eget nettverk. Barnet skal tegne inn navn på personer i sitt nettverk, og plassere dem i de ulike gruppene. Ofte plasserer barnet de personene som betyr mest for dem i sirkelen nærmest seg selv. Det gir også grunnlag for å få frem hvilke følelser barnet har knyttet til de ulike personene som inngår i nettverket.

Kommunene har erfaring med at nettverkskart fungerer som et nyttig verktøy for å få barnet til å snakke om hvilke personer de ser på som betydningsfulle i sitt liv. Denne informasjonen kan benyttes til kartlegging av hvilke personer i slekt og nettverk som er betydningsfulle for barnet, og kan videre være aktuelle å involvere i prosessen.

Family Dialogue Set

Family Dialogue Set er en metodikk for å snakke med barnet, hvor barnet kan vise hvem som er i nettverket og hvem barnet plasserer nærme seg selv. Metodikken er utviklet ved Nordlandssykehuset, og benyttes innen barne- og ungdomspsykiatri, familierådgivning, barnevernkontorer, ungdomshjem, pedagogisk psykologisk tjenester, a-sentre, voksenhabilitering i flere nordiske land⁶.

Family Dialogue Set

- Playmobil figurer brukes for å illustrere klientens sosial nettverk, men det er samtalen med utgangspunkt i dette som kan føre til endring.
- Situasjoner kan også spilles ut med figurer for å vise personens egne opplevelser og forståelse av situasjonen.
- Settet kan brukes i alle aldre selv om erfaring viser at man i 12-13-årsalderen har en skepsis til figurer
- Family Dialogue Set er et fleksibelt samtaleverktøy. Bruken vil variere i forhold til sammenhengen det er brukt i, og det kan og anvendes med utgangspunkt i ulike teoretiske retninger. Brukerne er oppmuntret til å utvikle egne stil og måte å bruke sette på som passer inn med egen arbeidsmåte og i forhold til klientens behov.

Metodikken går ut på å benytte Playmobil figurer som kan brukes i et sirkeloppsett. Barnet finner da figurer som ligner på personer i deres nettverk, og plasserer dem i en sirkel rundt seg selv. Dette fungerer som utgangspunkt for å snakke med barnet om hvordan relasjonen til den enkelte er.

Hvis dialogen med barnet resulterer i enkelte personer som det er interessant å vurdere nærmere om kan være fosterhjem for barnet, avklarer barneverntjenesten dette med biologiske foreldre. Barneverntjenesten ber da om samtykke fra biologiske foreldre til å ta kontakt med noen bestemte personer, for å høre om de er interessert i å være fosterhjem for barnet.

⁶ Nordlandssykehuset, <http://www.nordlandssykehuset.no/aktuelt/family-dialogue-set-stein-forsker-pa-eget-produkt-article5873-3018.html>

Familieråd brukt i forbindelse med rekruttering av fosterhjem

Et familieråd kan benyttes i mange ulike situasjoner, og kan blant annet være aktuelt å ta i bruk av kommunale barnevern tjenester i forbindelse med rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk. Tilbudet har vært brukt siden 2007 i fosterhjemsarbeid i Norge, og erfaringer viser at bruk av familieråd øker sannsynligheten for at barnet blir plassert i barnets slekt eller nettverk⁷.

Et familieråd er et møte mellom familiens private nettverk og offentlige instanser. Det er barnet i samarbeid med foreldre eller foresatte som bestemmer hvem som skal inviteres til familierådet. Personer som er identifisert i dialog med barnet kan være aktuelle å invitere. Personer som ofte deltar er:⁸

- Barnet
- Foreldre/foresatte
- Familie, slekt, venner, naboer og andre som barnet eller foreldre/foresatte ønsker å invitere
- Koordinator som hjelper familien med å planlegge og gjennomføre familierådet.
- Fagpersoner som barnet, foreldre/foresatte og offentlig samarbeidspartner (for eksempel barnevernet) ønsker skal delta

Kommunene tar også kontakt med barnets skole eller barnehage for å forhøre seg om det er noen ansatte som kan være aktuelle deltakere i et familierådsmøte. Dersom biologiske foreldre ikke ønsker å delta kan de samtykke til at et familieråd gjennomføres uten deres tilstedeværelse.

Det er ikke tiltenkt at samtlige som inviteres til familieråd, skal være kvalifisert til å være fosterforeldre. Hensikten er også å samle relevante personer som kan være med på å frembringe kunnskap om hva som vil være det beste for barnet.

Gjennomføringen av familierådsmøtet består av tre deler:

Første del	Alle deltakerne er tilstede. Familie og nettverk får informasjon fra fagpersonene, slik at de har et godt grunnlag til å komme fram til gode løsningsforslag
Andre del	Familie og nettverk snakker sammen uten at andre offentlige personer er tilstede. I forberedelsen til familierådet har koordinator sammen med familien funnet ut hvem som skal være støtteperson, ordstyrer og sekretær.
Tredje del	Familie og nettverk presenterer sin plan for barnevernet. Dersom det gjelder en sak i barnevernet skal barnevernet ta stilling til forslagene for å sikre at de ivaretar barnets interesser.

Erfaringer viser at det ofte er behov for ett eller flere oppfølgende familieråd, fordi det i mange tilfeller vil være behov for å gjøre justeringer i planen som man kom frem til på familierådsmøtet. Tidspunktet for oppfølgende familieråd avtales som regel på familierådsmøtet, og det bør ikke gå for lang tid mellom møtene.

Kommuner som har benyttet familieråd som metodikk i arbeidet med å rekruttere fosterhjem blant slekt og nettverk har positive erfaringer med dette. De fremhever at det er viktig å se på nettverket som en ressurs, og at det i de fleste tilfeller er personer i barnets slekt og nettverk som er aktuelle fosterhjem. I tillegg til å snakke med familie og slekt, tar kommunene også kontakt med eksempelvis lærere og barnehageansatte som kjenner barnet.

⁷ http://www.bufdir.no/Global/Fosterhjem/Brosjyrer/Fosterhjem_slekt_nettnetk_artikkelsamling.pdf

⁸ http://www.bufdir.no/global/nbbf/Barnevern/enbrosjyre_om_familierad.pdf

Kommunene understreker også utfordringer ved å bruke Familieråd, og at det må vurderes om metoden vil egne seg i hvert enkelt tilfelle. Ettersom metoden forutsetter et samarbeid mellom barnets foreldre og barneverntjenesten, og en viss fungering og innsikt både hos foreldre og øvrig familie og nettverk, kan belastninger hos foreldre eller andre familiemedlemmer sette begrensninger i gjennomføringen av familieråd. Dette gjelder for eksempel ved alvorlige sinnslidelser eller aktivt tungt rusmisbruk.⁹

Kontakte aktuelle fosterhjem

Når barneverntjenesten har funnet et aktuelt fosterhjem til det konkrete barnet, tar de kontakt med hjemmet for å forhøre seg om de kan tenke seg å påta seg oppgaven.

Barneverntjenestene har erfaringer med at saksbehandlerne kan oppleve det som en krevende oppgave å skulle ta kontakt med aktuelle personer i barnets slekt- og nettverk for å spørre om de kan tenke seg å være fosterhjem. Leder for barneverntjenesten er bevisst på dette, og benytter mye tid til samtaler med medarbeiderne om dette. De forbereder seg sammen på hvordan samtalen kan gjennomføres på en god måte, og hvordan saken bør legges frem for å øke sannsynligheten for at det potensielle fosterhjemmet aksepterer.

Barneverntjenesten arbeider også med å finne fosterhjem til barn i akutte situasjoner. I akuttsituasjoner må de handle raskt. I slike tilfeller tar barneverntjenesten ofte kontakt per telefon til skole eller barnehage, for å høre om noen som barnet kjenner kan tenke seg å være midlertidig fosterhjem. Dersom noen melder seg, sjekker barneverntjenesten politiattest, og prøver å gjøre en godkjenning raskt etterpå, slik at formalitetene er på plass. Dette er ikke beredskapshjem, gjennom Bufetat, men såkalte «midlertidig fosterhjem».

Godkjenning av fosterhjem

Fosterhjem som er rekruttert gjennom slekt og nettverk skal godkjennes av barneverntjenesten i kommunen, på lik linje med ordinære fosterhjem. Det stilles både generelle krav og konkrete krav til fosterhjem¹⁰.

Horten kommune har utarbeidet et eget verktøy for godkjenning av fosterhjem som er rekruttert gjennom slekt- og nettverk, som spesifiserer rutiner og hvilke spørsmål som skal stilles ved godkjenning. Dette verktøyet brukes for å sikre at alle punkter i forbindelse med godkjenning av fosterhjem blant slekt og nettverk blir belyst.

Kommunene uttrykker en bekymring for at det økende behovet for fosterhjem kan virke negativt inn på kvaliteten på fosterhjemmene. De mener at godkjenningsprosessen av fosterhjem blant slekt og nettverk er særlig viktig. I noen saker ser man dessverre også at belastninger som rusmisbruk og dårlig psykisk helse «går i arv». Det kan også dreie seg om dårlige relasjoner innad i familien. Derfor er det viktig å avdekke slike forhold i godkjenningsprosessen, for å sikre at omsorgsbetingelsene er gode.

«Det kan være andre typer utfordringer i fosterhjem blant slekt- og nettverk, siden de har en relasjon til barnet eller familien fra før. Biologiske foreldre vet jo hvem fosterforeldrene er, og har forventninger blant annet knyttet til samvær. Vi må ofte gå noen ekstra runder om forventninger, slik at alle parter vet hvordan de skal håndtere situasjonen.»

Selv om kommunene i stor grad har positive erfaringer med å bruke fosterhjem blant slekt og nettverk, har de erfart brudd i enkelte plasseringer. De peker på at en mulig årsak til dette kan være at de ikke har gjennomført godkjenningsrunden grundig nok. En annen årsak kan være at barneverntjenesten ikke har gitt fosterforeldrene tilstrekkelig informasjon om utfordringene en slik oppgave innebærer, slik at familien ikke var klar over hvilket ansvar de påtok seg. Ettersom fosterhjem som er rekruttert gjennom slekt og nettverk ikke på eget initiativ har meldt interesse for å være fosterhjem, slik ordinære fosterhjem gjør, har de fleste av disse fosterhjemmene ikke deltatt på opplæring (PRIDE-kurs i regi av Bufetat). For å gjøre fosterhjem som er rekruttert blant slekt og nettverk rustet til å ivareta fosterhjemsoppdraget, og som et ledd i å forhindre utilsiktede brudd i plasseringen, kan det være hensiktsmessig at kommunene anbefaler fosterforeldre å delta på Bufetats PRIDE-kurs. En alternativ løsning kan være at kommunen arrangerer egne kurs eller på annen måte tilrettelegger for at fosterforeldrene får reflektert over de samme problemstillingene som omhandles i PRIDE-kurset.

⁹ http://www.bufdir.no/Global/Fosterhjem/Brosjyrer/Fosterhjem_slekt_netverk_artikkelsamling.pdf

¹⁰ jf. bvl. § 4-15 og fosterhjemsforskriften § 4

En kommune oppgir at den stiller krav om at fosterhjem rekruttert gjennom slekt og nettverk tar imot veiledning fra Bufetat i etterkant av plassering. Bufetat tilbyr egen gruppeveiledning til slekt- og nettverksrekrutterte fosterhjem.

Fordeler med rekruttering i slekt- og nettverk

Kommunene trekker frem flere positive erfaringer med fosterhjem blant slekt og nettverk:

- *Flere familier er mer motiverte for å være fosterhjem til et barn de kjenner fra før, enn å være fosterhjem generelt*
- *Det blir ofte mer ro i forbindelse med plasseringen ettersom det eksisterer en relasjon fra før*
- *Det blir vanligvis lavere konfliktnivå i plasseringsperioden*
- *Fosterhjem i slekt og nettverk har som oftest bosted i kommunen eller i kort avstand unna*
- *Barnet kommer ofte raskere tilbake til barnehage og skole*
- *Barnet får bo i sitt nærmiljø og bevare relasjoner til venner*
- *Barneverntjenesten får mer tid til oppfølging på grunn av korte avstander*
- *Det blir som oftest færre brudd i plasseringene*
- *Det medfører reduserte utgifter for kommunen, som følge av at det i mindre grad er behov for forsterkningstiltak*

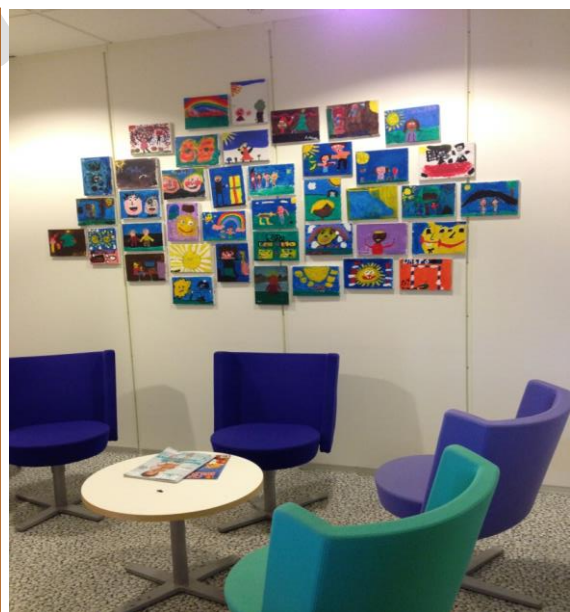
Kommunenes erfaring er at det ikke er særlig ressurskrevende å rekruttere fosterhjem blant slekt og nettverk, men at det krever grundig informasjonsarbeid i forkant om hvordan barneverntjenesten arbeider med dette, samt en systematisk tilnærming.

Informasjon om barneverntjenestens arbeid

Kommuner som har mye erfaring med å rekruttere fosterhjem blant barnets slekt og nettverk har lagt stor vekt på å gjøre barneverntjenestens arbeid kjent blant andre tjenester i kommunen. Dette legger grunnlag for at ansatte i kommunen får en lavere terskel for å bidra dersom det skulle oppstå et konkret behov for et fosterhjem. De har også hatt fokus på å skape holdninger og verdier i retning av at ansatte i de ulike tjenestene ser på barna som kommunens «felles barn». En kommune gjennomførte et «stunt» for å gjøre barneverntjenestens arbeid med fosterhjem kjent blant andre kommunale instanser¹¹.

Glade barn

Barneverntjenesten satte i gang et initiativ kalt «Glade Barn». Representanter fra barneverntjenesten besøkte barnehager og skoler i kommunen og informerte om barneverntjenesten og deres arbeid. Alle barn fikk utdelt hvert sitt lerret, hvor de skulle male et motiv som representerer hva glade barn betyr for dem. Deretter besøkte barneverntjenesten dem igjen og hentet lerretene. Lerretene ble deretter hengt opp i barneverntjenestens lokaler, og de inviterte til en åpningssamling hvor alle barn som hadde bidratt var med, samt andre representanter for kommunen, som ordfører og rådmann. På åpningen opptrådte en skoleklasse med sanger. Enkelte av lerretene ble delt ut til sentrale personer i kommunen. Noen barn ble også intervjuet om hva de visste om barnevernet nå sammenlignet med før dette initiativet.

Barneverntjenesten erfarte at de på denne måten fikk gitt mye informasjon om fosterhjem til de involverte skolene og barnehagene, både til fagpersoner og til barn.

¹¹ Barneverntjenesten i Horten kommune

Kommunene har også gjennomført andre tiltak for å informere om barnevernstjenestens arbeid, og om behovet for fosterhjem. En måte er å systematisk besøke alle barnehager og skoler, og holde et innlegg på et personalmøte eller annen arena hvor personellet samles. Barneverntjenestene opplever at slik informasjonsvirksomhet bidrar til at terskelen for å ta kontakt når de har et konkret behov for fosterhjem blir lavere.

«De offentlige instansene i kommunen vet hvordan vi jobber. Vi tar en telefon til rektor eller styrer i barnehagen, og spør om noen hos dem kan være fosterhjem. Da sjekker de nedover i sin organisasjon om noen kan være aktuelle»

Både Horten og Vennesla kommune har også erfart at familier melder interesse om å være fosterhjem for kommunen, som følge av at kommunen er kjent for å gjøre et godt arbeid med oppfølging av fosterhjem.

Samarbeid mellom kommuner og Bufetat i forbindelse med nasjonale rekrutteringskampanjer

Bufetat gjennomfører årlig nasjonale rekrutteringskampanjer. Kampanjene har de siste årene vært rettet mot bestemte målgrupper, som ansatte i oppvekstsektoren og helse- og sosialsektoren i kommunene, samt frivillig sektor. For å skape bedre effekt av de nasjonale kampanjene har enkelte fosterhjemstjenester i Bufetat oppsøkt de ulike målgruppene i deres nedslagsfelt med informasjon om fosterhjem.

Noen regionale fosterhjemstjenester¹² har de siste årene gjort oppsøkende rekrutteringsarbeid mot bestemte grupper. De startet med å besøke skoler i regionens kommuner, ut ifra kunnskap om at det er mange fosterhjem som jobber innen utdanningssektoren. Første år hadde de informasjonsmøte hvor de informerte om hva det innebærer å være fosterhjem, og at det er behov for flere fosterhjem. Året etter besøkte de de samme skolene igjen, og hang opp plakater som kommuniserte behovet for fosterhjem, ut ifra prinsippet om at et budskap må gjentas flere ganger. I forbindelse med disse besøkene inviterte fosterhjemstjenesten også barnevernslederen i den aktuelle kommunen om å bli med. Gitt at barnevernslederen har en relasjon til rektor og/eller ansatte ved skolen i forkant, vil vedkommende kunne bidra til å gjøre budskapet mer lokalt relevant.

Fosterhjemsambassadører

Flere av fosterhjemstjenestene i Bufetat har hatt kampanjer for å få ordførere til å være ambassadører for fosterhjemsarbeid, såkalte fosterhjemsambassadører. Formålet med ordningen har vært å skape fokus på behovet for fosterhjem i lokalmiljøet. Vi har sett nærmere på erfaringer fra en bestemt fosterhjemstjeneste¹³, knyttet til å engasjere ordførere i fylkets kommuner som fosterhjemsambassadører. Selv om dette er en fremgangsmåte som Bufetat har benyttet, kan kommunene også gjøre liknende grep for å skape engasjement og sette fokus på fosterhjem i sitt lokalmiljø.

Det overordnede målet med å ha fosterhjemsambassadører, er at ordførerne skal kunne fungere som døråpnere til ulike fora, for at fosterhjemstjenesten skal kunne få komme inn med informasjon og rekruttering. Ordførerne skal også kunne bidra mer konkret knyttet til kommunenes ansvar for oppfølging av fosterhjem, ved å støtte barnevernet i deres oppgave med å følge opp fosterhjem i hverdagen.

Som ambassadør er det mye forskjellig ordførerne kan hjelpe til med for å få flere fosterhjem. De kan blant annet bidra ved å:

- Sette seg inn i situasjonene for fosterhjem i egen kommune
- Sette av tid i kommunestyret til at fosterhjemstjenesten kan informere om sitt arbeid
- Delta i dialog mellom den kommunale barnevernstjenesten og fosterhjemstjenesten for å sette fokus på rekruttering av fosterhjem i egen kommune
- Være en døråpner til informasjonsmøter med kommunalt ansatte og andre
- Delta på forskjellige rekrutteringsaktiviteter

¹² Eksempel hentet fra Bufetat region Midt-Norge ved Fosterhjemstjenesten i Ålesund

¹³ Eksempel hentet fra Fosterhjemstjenesten i Hedmark, Bufetat region Øst

- Være en synlig ambassadør, eksempelvis å bruke utdelt t-skjorte og synliggjøre fosterhjemsarbeid i ulike fora

Fosterhjemsambassadørkampanjen ble startet med en kick-off, hvor fylkesordføreren ble utnevnt som fosterhjemsambassadør, som den første ordføreren i fylket. Dette ble arrangert i samarbeid med den lokale fotballklubben. Fosterhjemstjenesten inviterte da alle fosterforeldre i regionen på fotballkamp, og i pausen var det en offisiell utdeling av diplom til fylkesordføreren, som fosterhjemsambassadør.

Ved utnevnelse av ordførere til fosterhjemsambassadører fikk ordførerne utdelt diplom, samt t-skjorte med motiv «stolt fosterhjemsambassadør». Deretter ble det sendt brev til ordførerne hvor det ble informert om at det ble kontaktet på et senere tidspunkt. I løpet av kampanjeperioden lyktes fosterhjemstjenesten i å få samtlige 22 ordførere i fylket engasjert i arbeidet. Regionrådene ble brukt som en inngangskanal for å komme i kontakt med ordførerne.

Fosterhjemstjenesten i Hedmark har også, som et resultat av samarbeid med den lokale fotballklubben, lyktes med å engasjere en lokal fotballhelt som fosterhjemsambassadør. Dette for å nå ut til en annen målgruppe i befolkningen enn den man når gjennom politikere.

«Når Jon Anders Rise scorer mål på søndag, så kan vi si at fosterhjemsambassadøren har scoret»

Fosterhjemstjenesten har ikke konkrete mål på resultatet av kampanjen. De har imidlertid registrert en økning i antall henvendelser fra interesserte familier, som de mener at fosterhjemsambassadørkampanjen har bidratt til. Selv om fosterhjemstjenesten opplever at kampanjen ga resultater, har de reflektert over følgende punkter som kunne vært håndtert bedre:

- Etablere mer treffsikre målinger, for å kunne konkretisere resultatene i ettertid
- Avklare forventninger og hva som kreves av fosterhjemsambassadørene
- Utarbeide plan på oppfølging av fosterhjemsambassadørene
- Utvide samarbeid til å eksempelvis omfatte rådmenn (da de «sitter» over en lengre periode), samt private «lokalhelter».

Rekruttering via sosiale medier

De ulike fosterhjemstjenestene i Bufetat har egne sider på Facebook, og benytter Facebook som en kanal for å markedsføre arbeidet sitt og spre budskapet om behovet for fosterhjem. Flere av fosterhjemstjenestene har forsøkt å gjøre sin Facebook side lokal.

Fosterhjemstjenesten i Hedmark opplever at den lokale vinklingen på innholdet har gitt dem flere følgere, delinger, kommentarer og «likes». De har også lagt vekt på å bruke bilder og tekst som de opplever at har et barnevennlig perspektiv.

Fosterhjemstjenesten opplever at nettopp det å lykkes med den lokale forankringen er viktig. Det skaper en viss nærhet til budskapet, noe som blir trukket frem som sentralt.

Ytterligere lesning

Det er utarbeidet mye informasjon om rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk. Dette gjelder også bruk av ulike metoder, som familieråd.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Fosterhjem i slekt og nettverk, artikkelsamling
http://www.bufdir.no/Global/Fosterhjem/Brosjyrer/1/Fosterhjem_slekt_netverk_artikkelsamling.pdf

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Familieråd
http://www.bufdir.no/barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Familierad/

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, «Kunnskapsstatus om familieråd, erfaringer og effekter». Rapporten gir en sammenfatning av eksisterende internasjonal forskning på effekter av familieråd og om deltakernes erfaringer.

<https://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/9448/Kunnskapsstatus%20om%20familier%c3%a5d%20-%20Rapport.pdf?sequence=2>

NOVA, "Nasjonal satsning for utprøving og evaluering av familieråd i Norge"
<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2006/Hva-er-det-med-familieraad>

For tiden pågår forskningsprosjektet "Bruk av familieråd i fosterhjemsarbeid" ved RKBU-nord, som skal blant annet skal undersøke betydningen av familieråd som beslutningsmodell for valg av fosterhjem. Rapporten vil bli publisert på hjemmesiden til regionalt kunnskapssenter for barn og unge (<https://www.ntnu.no/rkbu>).